

**INSTITUTIONEN FÖR KOST-
OCH IDROTTSVETENSKAP**

En uppblåst historia?

**En kritisk diskursanalys om hur dags- och kvällspress
framställer tarmsjukdomen IBS**

**Rebecka Levenskog
Jolinne Marlowe**

Kandidatuppsats 15 hp
Program Hälsopromotion kandidatprogram, Kostvetenskap
VT 2019
Handledare: Hillevi Prell
Examinator: Christina Berg

INSTITUTIONEN FÖR KOST- OCH IDROTTSVETENSKAP

Kandidatuppsats 15 hp

Titel:	En uppblåst historia? En kritisk diskursanalys om hur dags- och kvällspress framställer tarmsjukdomen IBS
Författare:	Rebecka Levenskog & Jolinne Marlowe
Program:	Hälsopromotion kandidatprogram, Kostvetenskap
Nivå:	Grundnivå
Handledare:	Hillevi Prell
Examinator:	Christina Berg
Antal sidor:	29
Termin/år:	VT 2019
Nyckelord:	FODMAP, Genus, Hälsa, IBS, Media, Ojämlighet

Sammanfattning

Detta arbete är en kritisk diskursanalys på dags- och kvällspressens skildring av tarmsjukdomen *Irritable Bowel Syndrome* (IBS). Den syftar till att belysa hur språkbruk och användning av bilder bidrar till konstruktionen av en orättvis framställning av ett kroniskt sjukdomstillstånd. Ändamålet är inte att komma med påståenden om hur saker och ting egentligen uppenbarar sig, utan poängen är att kunna undersöka de olika redogörelser av verkligheten som existerar och vad för konsekvenser som kan uppstå till följd av detta. Många med IBS hoppas att själva kunna hitta det livsmedlet som förvärrar symtom, men det är sällan så enkelt då det oftast är flera olika faktorer som orsakar besvär. Därför finns det en marknad för tidningarna att skriva om hälsa för att intresset är stort. Tidningarna presenterar FODMAP-låg kost som en diet för att bli av med uppsvälldhet och gaser och inte som en kortsiktig behandling. Skildringen blir missvisande och kan leda till sämre hälsa. I den kritiska diskursanalysen ses språk som förändringsbärare med målet att kunna generera jämlika maktförhållanden. Den kritiska diskursanalysen kan vara den enda metoden att få en detaljerad bild av den faktiska innebörden i dialogen om IBS. Det finns inga biologiska förklaringar till varför sjukdomen är vanligare hos kvinnor utan överrepresentationen kan delvis bero på socialt strukturerade normer. Kvällspressens framställning har en tydlig feminin karaktär som fokuserar på utseende och förminska den egentliga problematiken sjukdomen för med sig. Kvinnlig utseendefixering är så pass normaliserat att även i artiklar om en kronisk tarmsjukdom vidmakthålls ojämlika genusförhållanden.

Förord

Hälsofrämjande arbete är en process som ger människor möjlighet att öka kontrollen över sin hälsa och förbättra den. En förutsättning för att människor ska kunna ta den kontrollen är att information och verktyg som presenteras är korrekta och rättvisa. Det är en ständig fejd vetenskapen och tveksamma kostråd emellan. Därför väcktes intresset för medierapporteringen kring IBS som snarare handlade om kvinnliga skönhetsideal än en kronisk sjukdom som orsakar nedsatt livskvalitet.

Författarnas bidrag

Vi har skrivit gemensamt och bidragit likvärdigt uppsatsens alla delar. Vi är glada över varandras tålamod och engagemang där vi lärt oss av varandra, funnit stöd, tid för reflektion och härliga skratt genom skrivprocessen.

Tack

Vi vill varmt tacka vår handledare Hillevi Prell för god vägledning och hjälp framåt i arbetet. Vi vill också tacka våra klasskamrater för bra synpunkter och skarpa iakttagelser under arbetets gång. Sist men inte minst vill vi tacka varandra för ett gott samarbete, tålamod, peppning och kämparglöd!

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Innehållsförteckning.....	4
Introduktion	5
Syfte och frågeställningar	5
Bakgrund	6
Vad är IBS?	6
Medias effekt på hälsa	8
Vilka läser tidningen?	8
Kritisk diskursanalys	9
Betydelsen av metaforer, färger och personliga pronomen	10
Metod	11
Design	11
Urval	12
Datainsamling och analys	13
Metodologiska överväganden	14
Etiska överväganden	14
Resultat	15
Dimension 1 - text och bild	15
Metaforer i bild och text	16
Bilder och illustrationer.....	16
Personliga pronomen och reklam	17
Vilka värdeladdade ord används i rubriker?.....	18
Vilka kost och livsstilsråd ges till läsaren?	19
Dagstidningarna	19
Kvällstidningarna.....	19
Dimension 2 - diskursiv praktik	20
Framställningen av IBS - Calle och Ann	20
Diskussion	21
Metoddiskussion	22
Resultatdiskussion	22
Bildanalys	23
Slutsatser och implikationer	25
Referenser	27

Introduktion

Denna studie utgår från grunden att tidningarnas språkbruk och val av bilder bidrar till den diskurs som formar hur *Irritable bowel syndrome* (IBS) uppfattas. Genom att kritiskt studera diskurser går det att avslöja de bakomliggande meningarna som i sin tur bidrar och upprätthåller samhällets normer och strukturer (Bergström & Boréus, 2005). Uppskattningsvis har en och en halv miljon svenskar IBS och den kroniska sjukdomen är tre gånger vanligare bland kvinnor än hos män (Simrén, 2011a). Symtomen är magsmärtor eller obehag, förändrat avföringsmönster och gasbildning (Chey, Kurlander & Eswaran, 2015). Att söka vård för smärta, gaser i magen eller oregelbundna toalettbesök kan vara lite utav ett stigma och allvarlighetsgraden av besvären är inte alltid tillräckligt hög för att motivera ett läkarbesök (Simrén 2011a). Behandlingsformen är i dagsläget lite av en gåta och patienter uppmuntras att se över sina matvanor och livssituation i helhet för att finna lindring av problemen (Simrén, 2011a). Många patienter med IBS upplever därför att de får söka hjälp och råd på andra sätt än genom vården (Dhaliwal & Hunt, 2004). Snabba och lättillgängliga fakta i media har länge varit en källa för svenska folkets kunskap om kost och hälsa, och media har en bevisad direkt och indirekt påverkan på människor (Sandberg, 2005). Omkring hälften av Sveriges befolkning läser dags- och kvällstidningar dagligen (Nordicom-Sveriges Mediebarometer 2018) och därför kan missvisande och felaktiga framställningar i media få betydande konsekvenser för svenskars hälsa. Westesson (2016) uttrycker att det är bekymmersamt och riskfyllt att personer utan befogenhet och kompetens ger kostrådgivning. Vidare uttrycker hon att uppmuntran till individer att äta eller undvika specifika livsmedel utan ett helhetsperspektiv ökar risk att ätmönstret blir för snävt och att människor missar viktiga näringsämnen.

Att det då finns kvällstidningar som publicerar kostråd för en kronisk mag- och tarmsjukdom är inte helt okomplicerat. I vissa fall kan ett kommersiellt uppsåt ligga bakom artikeln och Westesson (2016) ser allvarligt på hur verksamheter tjänar pengar på löften om undergörande livsmedel som kan bota eller förebygga sjukdom, som ibland är så pass övertygande att personer väljer att avstå från nödvändig medicinsk behandling. Då det inte finns en specifik medicinsk behandling för personer som diagnostiserats med IBS, kan det då vara lättare att falla för tidningarnas råd? Det finns ett vågspel med att ge kostrekommendationer i tidningsartiklar som når ut till många olika människor, eftersom det finns individuella faktorer som inte går att ta hänsyn till. Detta arbete kommer uppmärksamma de olika framställningarna av IBS och vilka konsekvenser det kan få för sjukdomsbilden.

Syfte och frågeställningar

Syftet med arbetet är att kritiskt granska på vilket sätt sjukdomen IBS framställs i tidningar genom ord och text samt gestaltning med bilder ur ett genusperspektiv. Arbetet kommer belysa problematiken kring att ge råd om FODMAP-låg kost.

- Hur gestaltar kvälls- och dagstidningar IBS?
- Vilka konsekvenser kan framställningssättet få?
- Hur framställs råden kring FODMAP-låg kost och livsstil för IBS-patienter?

Bakgrund

I detta avsnitt redogörs fakta om sjukdomen, prevalens, vad som kunnat bevisas i forskning och behandlingsmetoder. Därefter följer ett avsnitt om hur media påverkar människors hälsa och avslutningsvis ges en presentation om vad en diskursanalys är.

Vad är IBS?

IBS är en komplex men utbredd mag- och tarmsjukdom framför allt i västvärlden och är den vanligaste diagnosen vid mag- och tarmbesvär (Chey, 2015; Störsrud, 2019). Bakomliggande orsaker och sjukdomsmekanismer är ännu inte definierade och helt klarlagda (Simrén, 2011a) men studier har visat att det är sex gånger så stor risk att utveckla IBS som en följd av maginfektion (Farup, Sperber, & Simrén, 2012). Vid IBS är främst tjocktarmens funktion störd vilket kan ge besvär i form av förändrat avföringsmönster, smärta, gaser och uppblåsthet utan att läkare kunnat se biokemiska eller fysiologiska tecken på sjukdom (Simrén, 2011a). Obehag och smärta kommer ofta i samband med gasbildning då kolhydrater fermenteras av tarmbakterier i tjocktarmen. Detta är en normal process som sker hos alla människor i större eller mindre utsträckning och varierar även från person till person beroende på den individuella tarmfloran. På grund av att IBS-patienter har en visceral hypersensitivitet, även kallad känslig tarm, upplever de förloppet mer smärtfyllt än andra (Störsrud, 2019). Diagnos ställs efter Rom IV kriterierna när patienten haft återkommande besvär med buksmärta under minst en dag per vecka de senaste tre månaderna som uppstod för minst sex månader sedan och har minst två av tre karaktärsdrag: Förändring med tarmtömning, association med förändrad avföringsfrekvens och/eller association med förändrad avföringskonsistens (Simrén, 2011a; Drossman, 2016). Rom IV kriterierna är framtagna av en internationell bedömningskommitté som fastslår sjukdomskriterier för mag- och tarmbesvär baserad på symtom och inte fysiologiska bevis (Drossman, 2016).

Uppskattningsvis uppfyller omkring 7-21% av världsbefolkningen symtomkriterierna för IBS (Chey m.fl., 2015 ; Canavan, West & Card, 2014). I den västerländska befolkningen uppskattas siffran ligga på omkring 15% (Simrén, 2011a) och Sverige rapporterar en uppskattad förekomst på 11-12,5% (Läkartidningen, 2018; Simrén, 2011a). Sjukdomen är vanligare hos kvinnor (Simrén, 2011a) och Canavan m.fl. (2014) menar att siffran är hela 67% högre hos kvinnor än hos män.

Orsakerna till varför tillståndet är vanligare hos kvinnor är inte helt klarlagda ännu, men faktorer kopplade till kvinnorollen och hormonella förklaringar diskuteras. Även symtombilden förefaller olika kvinnor och män emellan vilket gör att det endast går att spekulera i könsskillnaderna (Simrén, 2011a). Simrén (2011a) skriver att skillnaderna mellan könen snarare beror på socialt och kulturellt inlärdade mönster. Vad som i sin tur påverkar detta kan vara att samhällseliga normer och förväntningar hos könen är åtskilda redan från barndomen (Pellmer, Wramner & Wramner, 2017). Det finns en skillnad i hur kvinnor och män upplever sin hälsa men det finns också olika strategier för hur hälsorelaterade problem hanteras (Rostila & Toivanen, 2012). Kvinnor har lättare för att erkänna hälsobesvär och har ett mer varierande tillvägagångssätt för att handskas med problem samtidigt som de är mer villiga att söka vård eller socialt stöd. Män använder sig i större utsträckning än kvinnor av alkohol och droger för att hantera svårigheter och är mindre benägna att söka vård (Rostila & Toivanen, 2012) vilket kan vara ytterligare en orsak till varför IBS diagnosen är överrepresenterad hos kvinnor. Simrén (2011a) har uppmärksammat att IBS kopplas till kvinnorollen och den i sig är socialt konstruerad. Den socialt konstruerade kvinnorollen syftar

bland annat på att kvinnan ska vara fysiskt åtråvärd för mannen (Hodkinson, 2017). Besvär som går emot den feminina stereotypen (Conradie, 2011) kan göra att IBS-symtom kan uppfattas som mer pinsam hos kvinnor.

Personer i 30-50 årsåldern söker oftare vård för IBS (Khan & Chang, 2010) men det betyder inte att problematiken uppstår uteslutande i de åldersgrupperna, utan symtom är lika vanligt bland individer såväl i tonåren som över 60 år (Simrén, 2011a). Cirka 30% av de som söker vård hos läkare har inte annorlunda magbesvär än de som inte konsulterar läkare, däremot har de högre grad av stress, ångest och depression (Canavan m.fl., 2014; Simrén, 2011a). Sociala och psykosomatiska problem är vanligt med begränsat socialt liv där många avstår umgänge på grund av oro för plötsliga toalettbesök samt besvärande matpreferenser för både individ och omgivning. Sjukdomen bedöms ge försämrad livskvalitet och nedsatt arbetsförmåga (William m.fl., 2015; Simrén, 2011a) däremot finns det inga bevis för att psykologiska besvär skulle vara en bakomliggande orsak för sjukdomens uppkomst (Simrén, 2011a).

En universal, enkel behandling för IBS finns inte i dagsläget utan patienter får rådet att utefter de egna symtomen prova sig fram i olika behandlingsformer med mer eller mindre stöd av vården (Simrén, 2011b). Individuell egenvård blir därmed en stor del som främst sker i primärvården (Läkartidningen, 2018). Många IBS-diagnostiserade upplever missnöje och känner sig inte tagna på allvar eller förminskade samtidigt som mötet med vården är inkonsekvent och de får träffa flera olika läkare som ger bristfällig information (Björkman, Simren, Ringstrom, Jakobsson Ung, 2016; Dhaliwal & Hunt, 2004). Behandling som ges kan vara olika läkemedel bland annat bulkmedel, kramplösande och antidepressiv medicin. Kognitiv beteendeterapi, hypnos och akupunktur är andra behandlingsmetoder som har visat positiva resultat. Minst två av tre upplever ökade IBS-besvär i samband med måltid, vilket kan göra det vardagliga livet mycket besvärande. Många patienter hoppas att på egen hand kunna identifiera det livsmedel som förvärrar symtomen, men tyvärr är det sällan så enkelt då det är flera faktorer som tillsammans skapar problem (Simrén, 2011b; Störsrud, 2011).

Med hjälp av en dietist kan en kostbehandling ges för att minska symtom. Behandlingen kallas FODMAP-låg kost och har visat förbättring av IBS-symtom i cirka 75% av fallen (Monash University, u.å; Belly Balance, 2019). FODMAP är en akronym som står för *fermentable oligosaccharids, disaccharids, monosaccharids and polyols*. Dessa är kortkedjiga kolhydrater som finns naturligt i många livsmedel men som bara delvis absorberas i tunntarmen vilket kan ge obehag i magen (Monash University, u.å). Metoden går ut på att utesluta kända gasbildande, laxerande och svårsmälta livsmedel och systematiskt återintroducera dessa födoämnen gradvis för att testa känsligheten under en period på mellan två till sex veckor. IBS-patienter rekommenderas till en början att äta efter de allmänna kostråden och FODMAP-låg kost tas till om problemen inte blir bättre (Störsrud, 2019). Att uppmana personer med IBS att äta FODMAP-låg kost kan för en novis ses som väldigt svart eller vitt där patienten "får" och "inte får" äta vissa livsmedel. Störsrud (2019) understryker att mat med högt innehåll av FODMAP är inte orsaken bakom IBS och tanken med kostbehandlingen är inte att utesluta vissa livsmedel ur sin kost för all framtid utan att identifiera toleransnivå. Många livsmedel som utesluts har en vital funktion för tarmhälsan och bakteriefloran, vilket gör att introduktionsfasen är lika väsentlig som elimineringsfasen (Störsrud, 2019).

Det är viktigt att patienter får en heltäckande anamnes av sambanden mellan mag- och tarmsymtom, livsstil, livsmedelsval och psykisk såväl som fysisk hälsa innan kostbehandlingen påbörjas (Störsrud, 2019). I vissa fall kan patienten ha individuella faktorer som gör att FODMAP-låg kost inte är lämplig. Vid matallergi, intolerans, ätstörning eller

tvångsbeteende kan en restriktiv kost orsaka mer skada än nytta. I de fallen är en annan behandlingsform mer passande då patienter löper en risk att inte få i sig tillräckligt med näring eller energi (Störsrud, 2019).

Medias effekt på hälsa

Historiskt sett har Sverige arbetat preventivt med hälsofrågor. Förebyggande arbete är av ekonomisk vinning både för individ och samhälle (Jarlbro, 2010). För god samhällsutveckling är det inom folkhälsoarbete viktigt att alla människor ges möjlighet till en livsstil som kan utveckla eller bibehålla god hälsa (Pellmer m.fl., 2017). Svenskarna hämtar majoriteten av sin information i samhällsfrågor från medier (Nord & Strömbäck, 2012) och det är av yttersta vikt att medborgarna har förtroende för och kan lita på dem som kommunicerar hälsa på olika sätt (Jarlbro, 2010). Sändaren, den som förmedlar budskapet, kan ha olika grad av trovärdighet. Till exempel anses expertkunskaper trovärdiga i komplicerade ämnen medan sändare av mer all dagliga ämnen som kost, hälsa och motion kan, även utan expertkunskap, ha väldigt stort inflytande på läsaren. Detta gör att den som tar del av ett påstående rörande hälsa värderar budskapet på olika sätt beroende på vem som är avsändare (Jarlbro, 2010).

Det är viktigt för personer att ha självständighet kring sin egen hälsa och media i olika former har i över ett decennium varit ett verktyg för att söka hälsoinformation (Dutta-Bergman, 2004; Sandberg, 2005). Media har alltså en central funktion att förmedla hälsobudskap i både hur god hälsa vidmakthålls eller förbättras men även vilka hälsorisker och hot som finns. Medierapporteringen ska vara tydlig, ej vilseledande, relevant, korrekt och begriplig och det är media som bär ansvaret (Sandberg, 2005). Detta växande intresse för att söka hälsoinformation på nätet menar Brashers, Goldsmith, & Hsieh (2002) har blossat upp av två anledningar som skedde samtidigt, dels för att det globalt vuxit fram en stark kommersiell hälsorörelse och för att internet ger obegränsad åtkomst till information.

Dock har medieindustrin en fram och en baksida. Det positiva är att journalistik har möjlighet att spridas effektivt och snabbt för att förmedla viktig information i akuta situationer. Medieplattformar ger även möjlighet för privatpersoner och mindre samhällsaktörer att kunna höras för att stärka näringslivet. Baksidan med medierna är att det finns risk att fördomar och attityder förstärks eller att en ökad skrämsel och oro uppstår hos befolkningen helt i onödan (Olsson, 2006).

Kostråd och tips på träning är något som ofta får stor spridning inom media och kan finnas på förstasidan hos många tidningar. Anledningen till detta skriver Expressen på sin hemsida är för att deras läsare är intresserade av ämnen som hälsa och livsstil, då det alltid känns samhällsaktuellt. De skriver även att de aktivt söker efter nya rön om sjukdomar, hälsa, kost och motion. Fortsättningsvis är det ett säljargument för tidningen då de märker att det är något som ökar försäljningen av lösnummer (Kasvi, 2013, 21 jan). Dock menar Berg och Magnusson (2009, 12 nov) att rekommendationerna kring kost i själva verket inte har förändrats i någon större utsträckning över tid och det genererar inte några sensationella löpsedlar för pressen.

Vilka läser tidningen?

Enligt statistik från Nordicom-Sveriges Mediebarometer (2018) läser 56% av den svenska befolkningen tidningar på någon plattform. Dagstidningarna har fler läsare än kvällstidningarna och det spenderas också längre tid för läsning av dagstidningen jämfört med kvällstidningen. Män och kvinnor i alla åldersgrupper läser tidningar i lika stor utsträckning,

under lika lång tid och det är ingen större skillnad mellan utbildningsnivåer (Nordicom-Sveriges Mediebarometer, 2018).

Kritisk diskursanalys

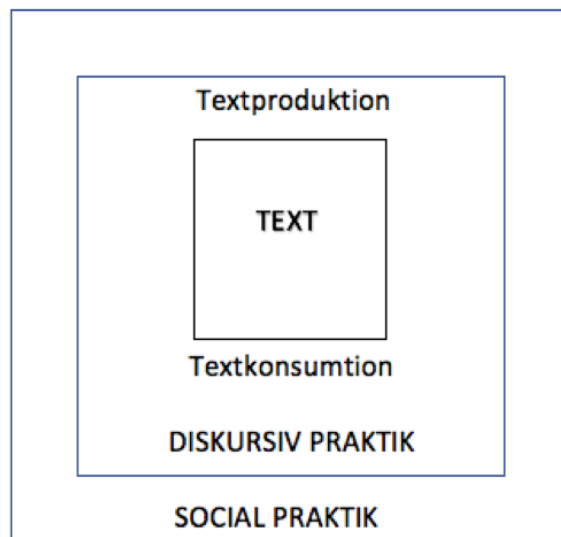
En diskursanalys är både en metod och teori, varpå den kritiska diskursanalysen kan beskrivas som en inriktning inom diskursanalysens ramar. Diskursanalysen handlar både om att vad som sägs, men också på vilket sätt det sägs med syfte att beskriva språkets innehåll och det underförstådda av innebörden (Bergström & Boréus, 2005; P. Korp personlig kommunikation, 24 april 2019). Med denna metod går det att lyfta de bakomliggande meningarna vilket är relevant för denna studien, då diskurser är med och formar samhällets normer och strukturer. Genom att kritiskt granska dessa diskurser kan en uppfattning bildas av hur IBS framställs i tidningar. Även om det inte finns någon vetenskaplig konsensus i vad en diskurs är eller hur den ska analyseras menar Winther Jørgensen & Phillips (2000) att en diskurs är ett fastlagt sätt att prata om världen eller en del av den världen och bilda en eller flera uppfattningar om ett fenomen.

Ur ett diskursanalytiskt perspektiv är det inte möjligt att verklighet och språk åtskiljs då det inte går att beskriva verkligheten utan språket. Världen är således konstruerad genom språket baserat på individers uppfattning och medvetande (Boréus & Bergström, 2018). Vid en kritisk diskursanalys ses språket som förändringsbärare och ger mening åt företeelser och med språket kan människors inställning och uppfattning av ett fenomen påverkas eller förändras (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Språk är inte neutralt och oskyldigt, det innehåller oftast värderingar som avsändaren vill förmedla till mottagaren av olika anledningar. Eftersom språk är en del av människors kommunikation, ger det rum för social samhörighet vilket gör att det också är tätt länkat till det sammanhang eller miljö som människor befinner sig i. Uttalade normer och värderingar formar på vilket sätt människor anpassar sig till sammanhanget, så även om något inte explicit sägs finns det en implicit kommunikation som bidrar till utformandet av diskurser (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Den kritiska diskursanalysen, enligt Norman Faircloughs teori, betonar att diskurser är en del i uppbyggnaden av den sociala världen. Fairclough är professor i lingvistik vid *University of Lanchester* som har utvecklat en modell om diskurs som social praktik vilken kallas den tredimensionella modellen (fig.1) och är ett lämpligt verktyg vid analys av diskurser. Faircloughs modell utgår från att språk användning är en typ av kommunikation som rör sig i tre dimensioner. Dimension 1 är text som tal, skrift eller bild där analys förekommer på ordnivå som exempelvis värdeladdade ord¹. Dimension 2 handlar om det som kallas diskursiv praktik som innehåller produktion/författning av texter där analysen förekommer på textnivå och kan avslöja textskaparens inställning eller attityd² och om författaren trycker på andra diskurser i texten. Dimension 3 handlar om social praktik, normerna i samhället, sociala strukturer och analysen blir således på normnivå. Fairclough menar att språk är medskapare i samhällsförändring och kan medvetet användas för att etablera attityder men också förändra attityder i den riktning textskaparen önskar då språk är ett maktredskap (Börjesson & Palmblad, 2007).

¹ Värdeladdade ord uttrycker en värdering och åsikter på ett medvetet eller omedvetet sätt (Hasselrot, 2005).

² Exempel på ord som avslöjar författarens attityd : “min granne är en förlegad ragata”, “min granne är en gammal tant”, “min granne är en äldre dam” (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Figur 1: Faircloughs tredimensionella modell (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Betydelsen av metaforer, färger och personliga pronomen

Analys av metaforer i text, som är ett bildligt uttryck av det som ska förmedlas, är vanligt förekommande i denna metod. Metaforer är ett retoriskt begrepp som beskriver hur något ska tolkas (Boréus & Bergström, 2018) och finns inom alla områden där det kommuniceras och är en viktig del i språkbruket (Kjeldsen & Torhell, 2008). Metafor är en slags liknelse och mottagaren måste vara insatt i vilket sammanhang den förekommer för att förstå dess betydelse. Det vill säga att genom metaforen måste läsaren vara uppmärksam och insatt för att själv göra slutledningen till något som bara antyds (Kjeldsen & Torhell, 2008). Ett exempel på en textmetafor är uttrycket ”du har ett hjärta av guld”.

Även bilder kan användas för att uttrycka en metafor. Wang (2014) kom fram till i sin kritiska diskursanalytiska studie att metaforiskt sett används ett visualiserande objekt för att beskriva ett annat. Exempelvis genom att ha en bild på en åsna i en artikel som handlar om någon som gjort sig bort sig. Likaså bildens komposition kan påverka hur läsaren uppfattar den (Hodkinson, 2017). Ljusa eller mörka färger kan förstärka stämningen samt miljön av var bilden är tagen kan anspela på känslor. Också färgval påverkar intrycket hos läsaren. Röd signalerar ofta fara, eld, värme, skräck, romantik eller sex medan gul ofta signalerar sommar, sol, glädje, lycka, feighet eller sjukdom (Hodkinson, 2017). Även kroppsspråk, ansiktsuttryck och vinkel som fotot är taget ur kan spela på läsarens sympati, känslor och uppfattning för innehållet i artikeln (Wang, 2014). Meningen kan bara tolkas i sin helhet tillsammans med de andra elementen och samtliga ovan nämnda exempel kan användas för att förstärka det skrivna ordet (Hodkinson, 2017). Som läsare är det svårt att veta om bilden används i ett sammanhang där bilden inte var ämnad att vara från början. När textskaparen tar bilder från en annan källa eller sammanhang är det ett kraftfullt verktyg för att övertyga läsaren och förstärka textskaparens egna ideologi eller attityd (Wang, 2014).

I en annan kritisk diskursanalytisk studie skriver Conradie (2012) att när en tidning använder personliga pronomen blir den en slags fabricerad vän. Genom att använda ord som du, dig, vi och oss skapas en vänskapskänsla mellan textförfattaren och den som läser (Conradie, 2012). Texten bygger upp en förväntan hos läsaren om att denne inte är ensam om ett problem och denna så kallade vännen har förståelse, men också i många fall lösningen på det problemet. Styrkan med att använda personliga pronomen är att skapa intresse genom läsarens

igenkänningsfaktor och används ofta om det finns en sponsor eller annan annonsör som erbjuder en produkt som råder bot på problemet (Conradie, 2012).

Metod

Diskurser hjälper till att befästa normer i samhället och kan påverka uppfattningar och attityder (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Detta kan påverka hur sjukdomen IBS framställs i tidningar och därför har metoden valts.

Design

Till uppsatsen har en kritisk diskursanalys med kvalitativ ansats använts. Kvalitativ forskning används för att studera och tolka sociala egenskaper samt i vilken grad individer samspelar med händelser och omgivning (Bryman, 2011). Undersökningsmaterialet är tidningsartiklar från fyra av Sveriges största tidningar baserat på antal läsare.

Winther Jørgensen & Phillips (2000) skriver att texter tillhör olika genrer och en genre är en specifik och sammanhållen typ av text. Genrer anses vara länkade till sociala förhållanden och sociala praktiker. Texter inom samma genre har vissa gemensamma kännetecken i form av syfte och tillämpning (Boréus & Bergström, 2018; P. Korp, personlig kommunikation, 24 april 2019). Att granska dags- och kvällstidningar är således att granska de diskursiva praktiker som uttrycks genom en specifik textgenre, på vilket sätt det produceras och hur det konsumeras (Boréus & Bergström, 2018).

Detta arbetet har en konstruktionistisk utgångspunkt, det vill säga att verkligheten är konstruerad av individerna inom den miljön som observeras och formas av deras uppfattning av verkligheten (Bryman, 2011). Ett konstruktionistiskt perspektiv ger alltså utrymme för att verkligheten kan beskrivas på flera olika sätt, eftersom diskurser kan ge en samling av föreställningar om samma företeelse (Bryman, 2011). Enligt Börjesson & Palmblad (2007) finns det ingen oberoende verklighet inom konstruktionismen, då det inte går att ge en enda återgivning av verkligheten som är uppenbar och oföränderlig. Dock är syftet med en diskursanalys inte att komma med påståenden om hur saker och ting egentligen *är*, utan meningen är att kunna undersöka de olika skildringar av verkligheten som existerar och vad för konsekvenser som kan uppstå till följd av detta (Börjesson & Palmblad, 2007).

Målet med analysen är att finna mönster i texterna som är intressanta för forskningsfrågorna. Essensen av orden är därmed grundläggande för en kritisk diskursanalys. Ordval kan få särskild betydelse för det som ska beskrivas och vissa ord kan förekomma ofta och då bli särskilt framstående (Boréus & Bergström, 2018).

Valet av den kritiska diskursanalysen grundar sig i att språket är en bärare av förändring där förhoppningen är att kunna generera mer jämlika maktförhållanden i dialogen om IBS genom att blotta det som vidmakthåller ojämlikhet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Fokusområdena kommer främst vara att undersöka första dimensionen (text) och andra dimensionen (diskursiv praktik). Den tredje dimensionen är för omfattande att undersöka i ett arbete av denna storleken, men är en aspekt som tas i åtanke senare i diskussion och slutsats.

Urval

Till studien har två dagstidningar och två kvällstidningar valts ut för att ge likvärdig representation. Enligt Nordicom (2018) är de största dagstidningarna i Sverige, både online och i tryckt press, Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet och de största kvällstidningarnas online och i tryckt press är Aftonbladet och Expressen.

Dagens Nyheter (DN)

Grundad år 1864, utgiven i Stockholm och har politiska beteckningen oberoende liberal. “Dagens Nyheter är oberoende liberal. Vi står fria från partier, organisationer och ekonomiska maktsfärer. Vår utgångspunkt är att människor, oavsett social bakgrund, ska ha möjlighet att följa vad som händer i världen och kunna delta i debatten om viktiga samhällsfrågor” (Dagens Nyheter, 2019).

Svenska Dagbladet (SvD)

Morgontidning som grundades år 1843 och utges dagligen i hela Sverige har politiskt beteckning oberoende moderat (Nordicom, 2018). “Svenska Dagbladets journalistiska verksamhet - inom ett för morgontidningen klassiskt bevakningsuppdrag på områden som till exempel: nyheter, kultur, näringsliv - syftar till att informera, upplysa, kritiskt granska och att driva opinion” (Svenska Dagbladet, u.å).

Aftonbladet

Tidningen har den politiska beteckningen obunden socialdemokratisk, grundad på 1800-talet. Tidningens beskriver sig själva med orden ”Sveriges mest engagerande nyhetskälla som värnar sanningen, granskar makten och ger dig inflytande genom journalistik” (Aftonbladet, 2016, 19 okt).

Expressen

Har den politiska beteckningen obunden liberal. “Expressen har sedan starten levererat klassisk kvällstidningsjournalistik med bred bevakning av nyheter, nöje, sport. Opinionsjournalistiken har också alltid varit central för Expressen, som lägger stor tonvikt vid ledare, debatt, kultur och en rad starka och profilerade skribenter knutna till tidningen” (Expressen, 2017, 18 sep).

Tabell 1. Artikeltebellen.

Datum	Databas	Sökord	Antal träffar (2018)	Urval*	Tidning
8/4-15/4 2019	Mediearkivet (Tryckt press)	Irritable Bowel Syndrome	4	4	Aftonbladet
8/4-15/4 2019	Mediearkivet (Tryckt press)	Irritable Bowel Syndrome	6	5	Expressen
8/4-15/4 2019	Mediearkivet (Tryckt press)	Irritable Bowel Syndrome	4	3	SvD
8/4-15/4 2019	Mediearkivet (Tryckt press)	Irritable Bowel Syndrome	0	0	DN
8/4-15/4 2019	Mediearkivet (Webbartiklar)	Irritable Bowel Syndrome	6	6	Aftonbladet
8/4-15/4 2019	Mediearkivet (Webbartiklar)	Irritable Bowel Syndrome	6	3	SvD
8/4-15/4 2019	Mediearkivet (Webbartiklar)	Irritable Bowel Syndrome	0	0	Expressen
8/4-15/4 2019	Mediearkivet (Webbartiklar)	Irritable Bowel Syndrome	0	0	DN
8/4-15/4 2019	Aftonbladet egna webbarkiv	Irritable Bowel Syndrome	8	2	Aftonbladet
8/4-15/4 2019	Expressens egna webbarkiv	Irritable Bowel Syndrome	2	2	Expressen
8/4-15/4 2019	SvDs egna webbarkiv	Irritable Bowel Syndrome	7	1	SvD
8/4-15/4 2019	DNs egna webbarkiv	Irritable Bowel Syndrome	2	1	DN
			Totala sökresultat	Totalt urval	
			45	27	

*Exkludering gjordes på grund av att IBS endast omnämns i artiklar som primärt handlat om andra saker än sjukdomen eller om det blev dubletter av samma artikel.

Datainsamling och analys

Till arbetet valdes artiklar som huvudsakligen handlade om IBS från år 2018. En avgränsning till detta år valdes av flera anledningar. Sökningen i databasen Mediearkivet visade att det publicerades flest artiklar år 2018, Nordicoms rapport om svenska folkets tidningskonsumtion var också från samma år och det fanns en önskan om att undersöka så nära nutid som möjligt för att få en aktuell skildring av diskursen. Efter att artiklarna samlats in skrevs alla ut tillsammans med tillhörande bild och lästes igenom flertal gånger individuellt och diskuterades efteråt. Med hjälp av markeringspennor i olika färg kodades värdeladdade ord och meningar samt personliga pronomen som förekom i rubriker. Detta gjorde vi gemensamt.

Därefter lästes alla artiklar ännu en gång med avsikten att lyfta fram ord och meningar i brödtexten som speglade relevant information för analys enligt Faircloughs modell i dimension 1 och 2 (fig. 1). I tabell 1 förtydligas träffarna i artikelsökningen och varifrån det insamlade materialet är hämtat.

Artiklarna söktes fram främst via databasen Mediearkivet. I sökfältet skrevs *Irritable bowel syndrome* och totalt antal träffar för år 2018 var 26 stycken för SvD, Aftonbladet och Expressen i både tryckt press och webbartiklar. Av dessa valdes 21 stycken ut. Tidningen DN hade inga publicerade artiklar varken i webb eller tryckt press år 2018 som gick att få fram via Mediearkivet. Vidare söktes artiklar i respektive tidnings egna webbarkiv vilket gav 19 träffar hos samtliga fyra tidningar tillsammans. De flesta av dessa artiklar var samma som gick att finna i databasen Mediearkivet förutom 6 stycken artiklar i tidningarnas egna arkiv som valdes ut. Det totala urvalet blev slutligen 27 artiklar som granskades från de fyra tidningarna.

Metodologiska överväganden

Arbetet har begränsats till att granska artiklar publicerade år 2018 för att ge möjlighet att göra en mer ingående undersökning av materialet. Det hade blivit för omfattande att även granska artiklar publicerade andra år. Enligt Roitman (2019) är det viktigt att inte påbörja arbetet för brett genom att samla på sig för många artiklar, utan välja färre och fördjupa sig i analysen av dessa. Vid bearbetningen av artiklarna upptäckte vi att innehållet som skrevs skilde sig allt mindre åt och vi upplevde därmed en viss teoretisk mättnad. Teoretisk mättnad innebär att ytterligare granskning inte bidrar med ny information till det som undersöks (Bryman, 2011). Detta gjorde att vi ansåg att vi fått en heltäckande och trovärdig bild om hur medierna rapporterat om IBS under 2018.

Etiska överväganden

En viktig aspekt som togs i beaktande i detta arbete var att väga vinsterna mot riskerna, det vill säga att resultaten inte ska komma på andras bekostnad (Vetenskapsrådet, 2017). Uppsatsen kan uppfattas utpekande och påfrestande för personer med IBS, men genom att belysa de orättvisa diskurser som råder anser vi att nyttan är större än de eventuella riskerna. Studien är gjord utan individers medverkan och således behövdes inte något etiskt ställningstagande till fysiska personer fattas. Då en av de forskningsetiska principerna handlar om att göra studier så öppna och transparenta i metodgenomgången som möjligt (Vetenskapsrådet, 2017) har vi valt att redogöra för de tidningar som använts. Eftersom citat och uttalanden återges i uppsatsen kan källan lätt spåras genom enkla sökningar, därför hölls inte tidningarna eller intervjupersoner i tidningarna anonyma.

Analysprocessen har haft som intention att ha en utgångspunkt med neutralitet och objektivitet till materialet och vi är medvetna om att dokument i form av tidningsartiklar inte producerats i syfte att vara till underlag för samhällsforskning. Med neutralitet menar vi att förhållningssättet till materialet har varit på ett sådant sätt som är relevant för den kritiska diskursanalysen och studiens syfte, inte våra personliga värderingar. Vi anser även att vi har deklarerat om relevant förståelse inom de vetenskapliga områdena kost och hälsa samt vårt intresse för ämnet.

Resultat

Resultatet kommer nedan presenteras efter Faircloughs tredimensionella modell där dimension 1, analys av text och bild på ordnivå, följs av dimension 2, analys av textskaparens attityd och bakomliggande motiv.

Dimension 1 - text och bild

Av det utvalda materialet publicerade de två kvällstidningarna 19 stycken artiklar om IBS år 2018, vilket var mer än dubbelt så många artiklar som de två dagstidningarna som totalt publicerade 8 stycken. Det fanns en tydlig diskursiv skillnad bland tidningarnas framställning av sjukdomen, både i textbruk, val av fotografier samt bilder och symboler som användes i reportagen. Innehållet i artiklarna var generell fakta om IBS, vetenskapliga nyheter, intervjuer med personer som har diagnosen samt råd kring kost och motion för att minska besvär. Särskilt utrymme gavs elitskidåkaren Calle Halfvarsson då 12 stycken artiklar totalt i både dags- och kvällspress handlade om hans nydebuterade IBS och i vilken grad diagnosen stod i vägen för hans karriär och tävlingsdeltagande.

Framställningen av IBS uppenbarade sig olika för kvinnor och män i kvällspressen. När reportagen handlade om Calles IBS användes språkbruk som "lidande", "det var en katastrof", "en svaghet", "river upp ett sår i magen" och "mystiska magsmärtor". Hans tillstånd beskrevs som en medicinsk diagnos, där ordet "medicinskt" var ett ord med tyngd och seriositet. När landslagsläkaren uttalade sig om Calles IBS menade han att den bakomliggande orsaken troligtvis berodde på en tidigare maginfektion och att IBS är en vanligt följd av detta.

I jämförelse med kvällspressens övriga artiklar som handlade om IBS var vanligt förekommande språkbruk istället "svullen mage", "orolig mage", "stressa mindre", "undvik gasbildande mat", "motionera mer" och "bli av med din ballongmage". En återkommande person som uttalade sig i Expressens hälsospalt var en dietist som pratade om FODMAP-låg kost. Hon gav en lång lista med livsmedel som skulle undvikas för att slippa gasbildning och svullen mage. Vidare gavs rådet att undvika stress då det skrevs att detta förvärrar och orsakar symtom. I artiklarna om Calle var uppkomsten annorlunda återgiven än den bilden som återgavs i de andra artiklarna om IBS, vilket var en av flera delar som bidrog till hur sjukdomen såg ut i den kvällsjournalistiska diskursen.

Dagspressen hade en mer vetenskaplig diskurs i sina artiklar och förhöll sig sakligt till ämnet och gav inte samma åtskilda framställning mellan kvinnor och män. De skrev inte lika uppmuntrande som kvällspressen om FODMAP-låg kost för att lindra symtom. Även om det förekom två artiklar i dagspressen som tar upp FODMAP-låg kost som behandling och listar några livsmedel som har ett högt FODMAP-innehåll. Det understryks dock att personer ej ska experimentera med detta på egen hand utan vid misstanke om IBS ska en läkare uppsökas. Det stod tydligt i dessa två artiklar att vissa livsmedel utesluts men sedan återintroduceras. I en av dem stod det även att det är en kortsiktig behandling som kan ge lindring men att långtidseffekterna inte har undersökts.

Han betonar att FODMAP inte är något att laborera med själv (SvD 2018-12-30)

Det manliga perspektivet skildrades i tre stycken artiklar hos dagspressen med Calle som samtliga hade rubriceringen "OS inte i fara". Språkbruket som användes i artiklarna var

exempelvis “stora smärtor i magen”, “just nu kan han inte träna”, “regjäla smärtan” och “efterverkning till en maginfektion”. I ingen av artiklarna var det han själv som uttalade sig, utan det var landslagsläkaren som berättade att Calle drabbats av sjukdomen men att det inte var ett hinder för hans prestation för de Olympiska Spelen (OS). Det kvinnliga perspektivet beskrevs i en av artiklarna från SvD, där en drabbad kvinna fick en maginfektion år 2004 och som följd fick hon IBS.

Än idag kan hon inte äta gluten, laktos, lök, kål, sparris, avokado, bönor och mycket annat.
- Listan på vad jag inte kan äta är väldigt mycket längre än listan på vad jag kan äta. Citrus går bra men inte kryddor och jag saknar verkligen äpplen och päron som jag tycker så mycket om. Före magsjukan åt hon allt. (SvD, 2018-12-30)

Hon var intervjuad i en artikel som handlade om kopplingen mellan magsjuka och IBS. Två andra artiklar skrev också om sjukdomen som en efterverkning av maginfektion, där de som uttalade sig var framstående forskare. Dock i en annan artikel från dagspressen stod det att stress i vissa fall verkar orsaka IBS.

IBS tycks ibland kunna framkallas av stress, exempelvis finns en överrepresentation bland kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp. (SvD 2018-12-30)

Oavsett om det var artiklar i dags- eller kvällspress beskrivs stress oftare vara en bakomliggande och förvärrande orsak till IBS främst hos kvinnor.

Metaforer i bild och text

Textmetaforer förekom både i rubriker och i den löpande texten. Exempel som “ballongmage” eller “gravidmage” användes för att beskriva en mage som upplevs större och mer svullen än normalt. En annan textmetafor var “banta på vetemjålet” vilket syftade på att fibrerna i vetemjöl kan orsaka besvär men också att en viktnedgång anses positivt. I en artikel stod det att en kvinna har “fått livet tillbaka” efter en omläggning av kost, minskad stress och aktiviteter med mindfulness och yoga. Med “livet tillbaka” menades att kvinnan hade återfått normal livskvalitet efter en period med svåra besvär.

En bildmetafor som identifierades var en kvinnlig silhuett som höll i en rosa, uppblåst ballong som hade en punktlista med tips på sätt att lindra IBS-besvär (bild 2). Ballongen illustrerar en uppblåst mage som kan göras liten och platt igen genom att följa tipsen som är listade inuti ballongen.

Bilder och illustrationer

I en av artiklarna hämtad från Expressens hälsospalt som heter Hälsoliv identifierades tre diskursiva element. Första elementet var en bild på en okänd kvinna, då fotot var tagen ur en bildbank hade den inget med artikeln att göra mer än att den valts ut för sina gestaltningsegenskaper. Bilden visar hur kvinnan låg ned i en soffa med handen på magen med ett besvärat ansiktsuttryck. Hon hade t-shirt och jeans på sig och gav intrycket av att vara en vanlig person. Det andra elementet var en hjärtsymbol placerat i loggan på Hälsoliv och det tredje elementet var den rosa temafärgen som var genomgående.

I artiklarna som handlade om Calle och hans IBS-diagnos var det en eller två bilder på honom själv, ofta *in action*-foton från skidtävlingar med ett koncentrerat och ansträngt ansiktsuttryck. Andra bilder som ofta förekom var grönsaker och frukt. Det fanns också en bild föreställande

en joggande silhuett, ett foto på en toalettskylt taget under inzoomning vilket gav en brådskande rörelseeffekt samt en bild på en framstående forskargrupp tagen snett underifrån.

Symboler i form av bock-tecken och kryss som förekom både i Expressen och Aftonbladets artiklar gav intryck av att IBS enkelt kan lindras och/eller hindras. Ett rött kryss över livsmedel gav läsaren informationen “nej, stopp, förbjudet” medans ett grönt bock-tecken tolkades som “ja, kör, check”.

Flera gånger förekom det schematiska bilder över ett mänskligt tarmsystem vilket är relevant för ämnet och kan till en början verka neutral. Dock förstärks bilden upprepade gånger av en kvinnlig silhuett bakom tarmsystemet eller ytterligare en bild föreställande en kvinnlig midja vid sidan om illustrationen av tarmsystemet. När det gäller bilder som kopplas till Calle var det ansträngda ansiktsuttryck tagna under olika delar av tävlingar som när han kämpar i uppförsbacke (bild1). Bilderna förstärker hur jobbigt, ansträngt och motigt han beskriver att det är att ha IBS.

Bild 1. Aftonbladet 2018-01-12

Bild 2. Expressen 2018-07-08

Personliga pronomen och reklam

Totalt innehöll 6 artiklar personliga pronomen i rubriken och 5 av dessa var från kvällstidningar. I dagstidningen handlade artikeln med personligt pronomen om vad sjukdomen är, att det sänker livskvaliteten och vilka symtom som uppenbarar sig. Innan symtomen listas stod det att den som upplever ihållande besvär bör alltid söka vård för att få rätt diagnos och behandling och det fanns inga tecken på att artikeln var sponsrad. I kvällstidningarna hade 3 av 5 av artiklarna med personligt pronomen i rubriken ett kommersiellt uppsåt. I en av artiklarna var en yogainstruktör och grundare av en yogastudio intervjuad. Hon beskrev hur yoga kan lindra besvären samtidigt som företaget nämndes vid namn flertal gånger i texten. I de andra två artiklarna uttalade sig dietisten om IBS där i den ena artikeln nämndes hennes nypublicerade IBS-vänliga kokbok och i den andra nämndes

hennes företag vid namn som riktar sig till patienter med IBS i form av kostbehandling och olika kosttillskott. De sista två artiklarna med personliga pronomen handlade om att motion kan lindra IBS-besvär, utan en kommersiell uppmuntran. Det fanns en artikel som inte hade personliga pronomen i rubriken, men var ett uppenbart sponsrat inlägg. Artikeln var publicerad i en kvällstidning och skrev om att D-vitamin skulle verka lindrande för personer med IBS och det fanns en direktlänk till en hemsida där produkten kunde köpas.

Vilka värdeladdade ord används i rubriker?

Nedan är en illustration av de vanligaste värdeladdade orden som är skapade i ett fristående onlineverktyg för att göra ett så kallat ordmoln. Ju mer frekvent återkommande ett ord är, desto större blir det i illustrationen. Se figur 2. Värdeladdade ord kan ge en positiv eller negativ association.

Figur 2. Ordmoln

Vidare granskades huruvida artiklarna hade positiva eller negativa associationer samt hur artiklarna tolkades. I 15 stycken av artiklarna var det en positiv association i rubriken, 2 stycken bedömdes vara neutrala och 9 stycken artiklar hade negativ association varav sju av dem handlade om Calle och hans problem med IBS. Exempel på positiva associationer var rubriker som innehöll meningar som exempelvis "Nya hoppet mot svullen mage", "7 knep som hjälper mot svullen mage", "Motion kan mildra tarmbesvär" och "Så slipper du ballongmagen". De positiva som identifierades kopplas till ett språkbruk som inger en känsla av optimism och hoppfullhet genom att det presenterades ett botemedel eller lösning på IBS-relaterade problem. De negativa associationsord som uppfattades i rubriker var exempelvis "Halfvarsson om den tunga tiden: Det var en katastrof", "Diagnos för Halfvarsson: OS inte i fara", "Förklaringen till Calle Halfvarssons problem", "Magsjuka ökar risk för svåra tarmbesvär" och "Halfvarsson om IBS-beskedet: En svaghet". Ord som katastrof, fara, diagnos, problem, svaghet och risk ger ett pessimistiskt och allvarigt intryck. De två artiklar som uppfattades som neutrala var "Fyndet chockade forskarna - nu börjar världen tro dem" och "Halfvarssons diagnos efter de mystiska magsmärtorna." Ordet "fyndet" känns optimistiskt men meningen "nu börjar världen tro dem" låter som att forskarna i artikeln har varit misstrodda under en längre tid. Artikeln bedömdes därför som neutralt associerad.

Ordet “mystiska” ingav ingen direkt negativ klang, men ordet “magsmärtorna” ger ingen positiv bild heller så rubriken tolkades som neutral. I den andra artikeln gick det inte heller tolka en varken negativ eller positiv ton.

Vilka kost och livsstilsråd ges till läsaren?

Både dags- och kvällstidningarna skrev om och gav i olika utsträckning råd kring både livsmedelsval och motion.

Dagstidningarna

Dagstidningarna hade två artiklar som gav olika råd. I en presenterades fakta kring vad FODMAP-låg kostbehandling är och hur den är tänkt att fungera lindrande för IBS-patienter. De fick inte FODMAP-låg kost att framstå som något som varken kan bota IBS eller att det ska vara en långsiktig diet.

Vi vet att FODMAP kan lindra symtom på kort sikt. Däremot vet vi inte riktigt långtidseffekterna. Tar man bort vissa kolhydrater helt finns det också en risk för att vår naturliga tarmflora utarmas. (SvD 2018-12-31)

De skrev uttryckligen också i dagspressen att människor bör påbörja behandling med FODMAP-låg kost i samråd med dietist eller läkare och inte på egen hand. Trots det listades 13 stycken livsmedel som är direkt kopplade till förvärrade besvär. Den andra artikeln handlade om att motion generellt har visat positiva effekter i form av minskade symtom utan att gå in på detaljer i vilken typ av aktivitet. De uttryckte att det är på lång sikt som förbättringen av symtom kan märkas.

Kvällstidningarna

Totalt 8 av kvällstidningsartiklarna hade olika råd kring kost och livsstil som listades upp specifikt. Uppmaning om att utesluta, välja bort eller begränsa livsmedel förekom många gånger där kostråden i stort stämmer överens med FODMAP-låg kostbehandling. Vad som ofta glömdes bort i artiklarna var förtydligandet att personer inte bör testa på egen hand eller att återinförandet av livsmedlen är lika viktigt som uteslutandet.

I enlighet med FODMAP har Ann Welin slutat äta viss mat med kolhydrater som tarmen har svårt att bryta ner. Hon väljer bort gasbildande mat som lök, vitlök, gluten och laktos. (Expressen 2018-01-17)

Texten gav en bild av att FODMAP-låg kost skulle vara en långsiktig diet. Vidare uppmanades läsaren att se över sin livsstil, stressa mindre, äta lite och ofta, gå oftare på toaletten, minska intaget av gasbildande mat som lök, paprika, kål och bönor samt att undvika fullkornsprodukter. Avslutningsvis stod det att personer kan skraddarsy sin kostbehandling hos dietist och att FODMAP-låg kost inte fungerar för alla. De skrev att Ann numer undviker gluten, vilket gav en felaktig bild av att det är glutenprotein som förvärrar besvären, medan det i själva verket handlar om att undvika de kolhydrater som finns i vetet.

Det senaste året har jag fått en kraftigt ökad efterfrågan på vegetariska recept från användare som äter FODMAP (Expressen, 2018-04-08)

Citatet kommer från dietisten Sofia Antonsson och även i denna artikel gavs intrycket att FODMAP-låg kost skulle vara en långsiktig diet och inte en kortsiktig kostbehandling.

I en artikel stod det att en läkare bör uppsökas för att utesluta annan sjukdom innan FODMAP-låg kost testas, trots det hade de ändå listat 26 stycken livsmedel att undvika. Utöver kostråden hade tre artiklar uppmanat till att stressa mindre genom att förändra sin livsstil. I merparten av artiklarna listas mer än enbart ett råd, exempelvis tips på yogaövningar, motionsträning, kostrekommendationer, kosttillskott och kostråd skrevs i samma artikel.

Dimension 2 - diskursiv praktik

Att anspela på utseende tillsammans med IBS var förekommande i flera kvällstidningsartiklar med text som gav löften om en platt, gasfri mage och var ackompanjerat med bilder på slanka, glada kvinnor eller vedertaget sund mat som grönsaker och frukt.

När det är som värst kan magen bli så spänd att det ser ut som en gravidmage. (Expressen 2018-07-08)

Denna meningen var tydligt riktad till kvinnor, då män inte kan vara gravida. Att ha en mage som är så pass uppblåst att det ger skenet av att vara gravid går emot kvinnliga stereotypen som strävar efter ett slankt ideal.

Det är inte svårare att hålla vikten på grön FODMAP, och om man har ett behov av att gå ner i vikt kan det vara enklare. Om det här extra så som godis och fikabröd försvinner är det bara positivt. (Expressen, 2018-04-08)

Det står inte i artikeln att utesluta fikabröd eller godis har positiva effekter på IBS-symtom som exempelvis minskad smärta, däremot antyder texten att det snarare finns en skam i att äta sötsaker och om de utesluts är det bra för personer som önskar att gå ned i vikt.

En vanlig oro när man börjar äta vego är "kommer jag bli mätt". Svaret är ja. Framförallt många män tycker att "ett salladsblad, hur ska jag bli mätt på det här"? (Expressen, 2018-04-08)

Ovanstående citat kommer från samma artikel och handlade om att det finns ett skuldbeläggande kring onyttigt ätande men samtidigt upprätthållande av en manlig stereotyp om att män anser att en vegetarisk kost inte är en fullständig måltid.

Framställningen av IBS - Calle och Ann

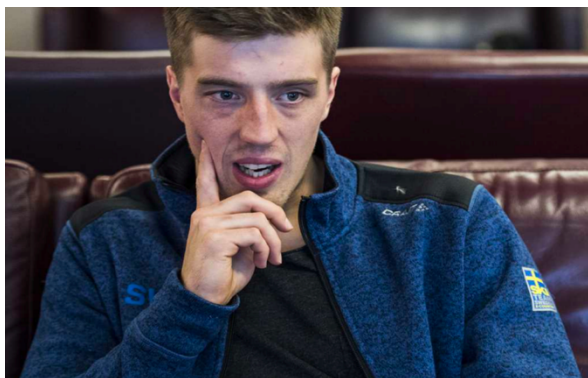

Bild 3. Aftonbladet 2018-01-19

Bild 4. Expressen 2018- 01-17

Ett mycket framträdande exempel på den manliga och kvinnliga framställningen av sjukdomen var två intervjuer publicerade i kvällstidningarna. I ena artikeln pratade Calle ut om tiden när IBS-symtomen nådde sin kulmen. Det skrevs om “katastrof” och “den tunga tiden” bredvid en bild på honom när han satt med lätt nedböjt huvud med ett allvarligt kroppsspråk. Calle hade avslappnade mörka, kläder och satt i en mörk soffa vilket gav ett dunkelt och lite dystert intryck men samtidigt en hemma-hos-känsla (bild 3).

- Det var katastrof på Touren. Man sprang på de där äckliga bajamajorna hela tiden, de som man helst vill låta vara hela tiden. Jag försöker hitta toaletter, det finns ofta i något hus. Men ibland har man inget val. Var det värre än vad vi förstod?
- Ja, det var rätt illa. Med de problem man hade... Tio minuter före start satt man där och hade så jäkla ont i magen. Då är det svårt att hålla fokus på vad man ska göra, säger Calle och skakar på huvudet. (Aftonbladet 2018-01-09)

Detta stod i kontrast till artikeln med Ann (bild 4) som leende poserade framför kameran i en studio till hälften dold av bär och färska örter iklädd en livligt mönstrad tröja i olika färger under rubriken “7 knep som hjälper mot svullen mage”. I artikeln framgick det att Ann hade fått “livet tillbaka” efter att ha förändrat sin livsstil. Det var inte förrän efter rubriken och spalten med de sju knepen som Anns historia på allvar fick utrymme där hon beskrev utlämnande om hur hon svimmat av smärta, vaknat i sin egen avföring, gjort ner sig på offentliga platser och sin besvikelse över bemötandet i sjukvården.

- Ann Welin sökte vård i april 2015 - efter att hon svimmat av smärtor och vaknat upp i sin egen avföring. Innan jag förstod det hade jag sprungit på toaletten 20 gånger om dagen och 5-10 gånger hann jag aldrig fram. Så jag sökte akut sjukvård, men den enda hjälp jag fick var morfin och blöjor. (Expressen 2018-02-17)

Kvällstidningarna framställde IBS-diagnos som något kvinnor själva ska ta kontroll över och finna behandling för att bli fri från IBS. Däremot resoneras det annorlunda med Calle som hade det väldigt tufft med plågsamma smärtor vilket satte hans karriär på spel. Calle fick mycket spaltutrymme i tidningarna om sin IBS och var den enda man som både själv talade ut om diagnosen och uppmärksammades i samtliga fyra tidningar. En annan skillnad mellan Calle och Ann var att han inte personligen hölls ansvarig för sin IBS. Det uttrycktes inte att han skulle undvika stress eller undvika vissa livsmedel. När Calle fick frågan om han hade ändrat sitt kostupplägg efter diagnosen svarade han att han drack mindre kaffe, åt mindre frukt, har bytt sportdryck samt åt mjölksyretabletter. Ann däremot berättade att hon ändrat större delar i sin livsstil. Hon har bland annat uteslutit specifik gasbildande mat som lök, vitlök, gluten och laktos, började stressa mindre gå på yoga och mindfulness. Detta är ett exempel av analys i dimension 2 på hur textskaparen trycker på andra diskurser, där den socialt konstruerade kvinnorollen beskylls för sjukdomen trots att IBS saknar känd uppkomst.

Diskussion

Nedan följer diskussionsavsnittet med reflektioner kring vald metod, styrkor och svagheter med studien samt oförutsedda händelser under arbetets gång. Därefter diskuteras resultaten tillsammans litteratur och tidigare berörd forskning. Avslutningsvis presenteras slutsatser och implikationer samt korta reflektioner kring dimension 3.

Metoddiskussion

En svaghet med diskursanalys är att det är svårt, för att inte säga omöjligt, att det föreligger en gemensam tolkningsgrund för de som producerat dokumenten och de som kodar dem (Bryman, 2011). Att starta med ett hyfsat öppet utgångsläge för att senare formulera om frågeställningarna ger inte läsaren en fullständig inblick i varför ett tema valdes framför ett annat. Detta i sig bidrar till ett försvårat arbete om någon skulle vilja göra en replikering av en kvalitativ studie (Bryman, 2011). Fortsättningsvis skriver Bryman (2011) då forskaren själv är den viktigaste resursen vid insamling av data kommer det som observeras och registreras vara sådant som ligger enligt forskarens intressen. Vad som anses betydelsefullt av en forskare kanske hade varit irrelevant för en annan.

En ytterligare aspekt som kritiseras i den kvalitativa forskningen är att resultaten som presenteras inte är generaliserbara. Dock är inte syftet att ge resultat som är representativa för en hel population utan resultaten är tänkt att vara teoribildande (Bryman, 2011). Inom kvalitativ forskning kan det emellanåt finnas svårigheter att se forskarens tillvägagångssätt i hur saker har gjorts eller vad som har lett fram till slutsatserna (Bryman, 2011). Fördelen med att granska tidningsartiklar är att de finns publicerade så de är lätta att söka fram, till skillnad från intervjuer som är omöjliga att återskapa. Resultaten som redovisas i detta arbete är relativt transparenta för att vara en kvalitativ undersökning. Diskursanalys anses vara *icke reaktiv* då objektet som studeras inte påverkas av forskarens närvaro samt att metoden lätt och konkret kan beskrivas vilket är en styrka (Bryman, 2011).

En styrka med att analysera artiklar är för att tillvägagångssättet är inflytelserikt och bidrar till kritiska debatter om vilket innehåll som dominerar inom medierna och på vilket sätt det konstrueras (Hodkinson, 2017). Denna metod kan vara det enda sättet att få en detaljerad, kontextualiserad känsla av den faktiska innebörden av det skrivna ordet. Genom att ha ett detaljorienterat fokus går det att finna värde i textens varje komponent. Ingen del i en text är tillfällig eller neutral, utan varje ord som publiceras har mödosamt valts ut och positionerats i sammanhanget av en anledning. Texter som publiceras i media är ytterst sällan inkonsekventa och kan knappast ses som en olyckshändelse (Hodkinson, 2017).

Det gick inte att förutse att representationen mellan dags- och kvällstidningar skulle bli ojämn, det var fler artiklar från kvällstidningarna med i studien. Dagens Nyheter hade väldigt få artiklar publicerade om ämnet IBS, vilket troligen beror att det inte är en del av tidningens fokusområden. Då Bonnierkoncernen som äger DN även ger ut en tidning som heter Dagens Medicin, är det sannolikt att IBS är mer relevant att skrivas om i den tidskriften.

Resultatdiskussion

Den tydligaste diskursiva skillnaden var att IBS beskrivs som två olika saker i tidningarna emellan. Dagstidningarna skrev om en kronisk tarmsjukdom med nedsatt livskvalitet medan i kvällstidningarna var det ett slags magbekymmer som kan botas med en kostomläggning. Kvällstidningarna upplevdes realistiskt optimistiska genom att de gav olika lättsamma tips och råd. Uppfattningen till läsaren var att det "bara" var att börja yoga, utesluta gasbildande livsmedel, stressa mindre och träna mer för att uppnå den platta magen på bilden och bli lika glad som de hoppfulla, leende kvinnorna i artiklarna.

Olika typer av maktstrukturer såsom genus är så pass acklimatiserat att de framstår som normala. De diskurser som finns kring kön men framförallt skillnaderna mellan det kvinnliga

och manliga könet, har haft ett inflytande på hur människor uppfattar sig själva i det vardagliga livet (Börjesson & Palmblad, 2007). Det var därför inte överraskande att det var en annorlunda skildring av IBS ur ett manligt och kvinnligt perspektiv hos kvällstidningarna. Textskaparna och läsarna är båda påverkade av diskurser och normer vilket får dem att uppfattas universella och på så sätt skapas en systematisk ideologiproduktion (Börjesson & Palmblad, 2007). Det blir en slags förväntan på artiklarna i hur IBS ska framställas för att läsarna ska vilja konsumera den text som producerats och samtidigt fortsätta läsa om ämnet i framtida artiklar. Artikeln om Ann förminskade tydligt hennes problem och det var en markant skillnad på vilket sätt hennes sjukdomsbild framställdes jämfört med Calles. För att få veta Anns upplevelse av sin IBS måste läsaren ta sig igenom hela artikeln medan i Calles fall räckte det att läsa rubriken för att få en bild av hur han upplevde diagnosen.

Enligt Nordicom-Sveriges Mediebarometer (2018) spenderar människor mer tid att läsa i morgontidningar och de har även fler läsare än kvällstidningar, så det är möjligt effekten av det som skrivs i kvällspress inte är lika stor. Å andra sidan eftersom folk lägger mindre tid på att läsa kvällstidningarna är det viktigare för dem att ha iögonfallande rubriker. Det inte är säkert att läsaren i fråga faktiskt tar sig igenom hela texten vilket kan bidra till en skev skildring om rubriken speglar innehållet. Även om det gick att urskilja olika typer av språkbruk och framställning tidningarna emellan, går det inte att dra en slutsats om hur IBS framställs i tidningar generellt. Fynden i undersökningen visar att framställningen är annorlunda beroende på om det publiceras i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet eller i Expressen och Aftonbladet.

Tidningar har potentiellt en viktig roll i hur sociala strukturer i dimension 3 förstärks. Att se på kön som en social struktur implicerar att affektiva, kognitiva och beteendemönster är förankrade i antingen maskulina eller feminina stereotyper, vars definition står över de biologiska könen (Conradie, 2012). Detta stämmer också överens med framställningen av IBS, då den i dagsläget inte har några biologiska markörer som förklarar varför sjukdomen är vanligare hos kvinnor. Precis som Simrén (2011a) har uppmärksammat fann även vi belägg för att den kvinnliga överrepresentationen troligen har formats av socialt strukturerade normer. Då kulturella antaganden och övertygelser är framkallade och förstärkta i media (Hodkinson, 2017) är tidningarnas framställning av IBS något som speglar den allmänna uppfattningen. Texternas konnotationer, det vill säga de föreställningar som är sammankopplade med texten, betonar kvinnligt förverkligande genom att sträva efter ett skönhetsideal. De skriver om att få en platt mage, få mindre gaser och viktnedgång som en positiv biverkning av att utesluta flera viktiga livsmedelsgrupper. Resonemanget att kvinnan är underordnad mannen är en maktstruktur som ständigt böjs och reproduceras genom tal och skrift på olika sätt (Hodkinson, 2017). Det blir normaliserat och så pass avtrubbat att texter och bilder som bidrar till orättvisa genusförhållanden (Hodkinson, 2017) går under radarn även i artiklar om en kronisk tarmsjukdom.

Bildanalys

Bilder av kvinnor eller attribut associerade med kvinnor användes ofta i kvällstidningsartiklarna. Bilderna föreställer okända, ljushyade kvinnor i olika positioner till exempel liggandes till synes avslappnad i en hängmatta, liggandes i soffa med ett besvärat ansiktsuttryck eller iklädd sportkläder utomhus. Attribut eller kvinnliga associationer var smala midjor i bara underkläder, slank överkroppssiluett och en kvinnohand med manikyrerade naglar som ska öppna en toalettdörr. Expressens har valt färgen rosa som layoutfärg till deras hälsospalt och har även en hjärtsymbol i sin logga. Ett hjärta i sin enkelhet behöver inte nödvändigtvis associeras till kvinnlighet, men Hodkinson (2017) menar

att uppfattningen bildas av det samlade intrycket. Gestaltningen gjorde att den rosa färgen och bilden på kvinnan tillsammans med hjärtat gav en tydlig feminin prägel och att artikeln riktade sig till en kvinnlig målgrupp, trots att innehållet och texten var könsneutralt.

De stora röda kryssen över livsmedel som bör undvikas och bock-tecken i antingen rött eller grönt som styrker betydelsen och innebörden i underrubrikerna. Detta gav en lättsam gestaltning till texten och en aning oseriös och klämkäck ton där innebörden framhölls med andra element.

Människor har en tendens att uppfatta och jämföra övriga delar av världen utifrån den egna nationen och kulturen, detta är känt som etnocentrism (Kjeldsen & Torhell, 2008). Samtliga artiklar som har bilder med personer, oavsett om de är intervjuade patienter, forskare eller om de är modeller, har haft skandinaviskt utseende. Bilder har en övertygande effekt på dem som kan identifiera sig med den, samtidigt som bilden kopplat till texten förstärker läsarens igenkännande (Kjeldsen & Torhell, 2008). Ett fotografi på en kvinna i en artikel kan exempelvis syfta på, främst personen i fråga om reportaget handlar om henne, men också kvinnlighet som koncept (Hodkinson, 2017). Genom att analysera bilderna som associeras med IBS upplevdes det att kvällstidningarnas målgrupp är ljushyade kvinnor.

Den mer vetenskapliga diskursen dagstidningarna hade märktes i deras gestaltning. En av dagstidningarnas artiklar hade en bild på fyra forskare, tre män och en kvinna, som var fotad underifrån. Foton tagna med grodperspektiv skapar ett intryck av befogenhet, auktoritet och makt (Wang, 2014). Samtliga personer i bilden hade ett seriöst ansiktsuttryck, vilket gav känslan av att de tog IBS på allvar och förtydligar allvarlighetsgraden av sjukdomen. Som Jarlbro (2010) skriver är hälsa ett ämne som många kan uttala sig om, oavsett expertkunskap får många personer förtroende då kost anses vara ett alldagligt ämne. Genom expertutlåtanden legitimeras och problematiseras IBS vilket gav rättvis och ärlig bild av att sjukdomen sänker livskvaliteten för många människor och är något som inte kan botas med *quickfixes*.

Under de rätta kulturella förhållandena, kan bilden i tidskriften täcka inte bara de omedelbara meningarna som beskrivits ovan men bredare begrepp som vidare avlägsnas från den omedelbara representationen. Ansiktsuttryck kan beteckna mer abstrakta begrepp som framgång och motgång (Hodkinson, 2017). Bilderna på Calle när han kämpade i uppförsbacke eller stod framåtlutad och utmattad efter att uppenbart ha genomfört ett lopp på sina skidor har producerats i ett helt annat syfte än att ge en förstärkt bild utav hans IBS-problematik. Då bilder har en förmåga att ta sig igenom betraktarens kritiska glasögon (Bergström & Boréus, 2005) är det en effektiv teknik för att förstärka ett textuellt budskap. I kontrast till framställningen av Calle (bild 3) stod Ann (bild 4) vars bild snarare gav intryck av att hon hade vunnit på lotto. Hennes besvär och lidande förminskades kraftigt då hon placerades i bakgrunden både i textens framställning men också på bilden.

Det är föga förvånande att dags- och kvällstidningar har lite annorlunda diskurs kring ämnet IBS och hur det presenteras. Fyra kvällstidningsartiklar listade dessutom uppsvällighet och gaser först vid beskrivning av symtomen, medan dagstidningarna övervägande beskrev symtomen först med ord som smärtor och obehag. Detta i sig medför en åtskild allvarlighetsgrad och genom att huvudsakligen prata om uppblåsthet är att förminska åkommans egentliga lidande för många personer.

Sedan gav även dags- men framförallt kvällspressen en skev skildring av FODMAP-låg kost. De som intervjuades slarvade med uttrycket genom att bara säga akronymen FODMAP, vilket

kan öka risk för missförstånd då det är lätt att feltolka den som en modediet. Eftersom det finns dieter som har akronymer som exempelvis LCHF som står för *low carb high fat* vilken är en vanlig diet vid viktminskning men också för patienter med diabetes (Abrahamsson, Andersson & Nilsson, 2013) blir det desto viktigare att förtydliga att FODMAP-låg kost inte är en diet utan en kortsiktig behandlingsmetod. För personer inom yrkesprofessionen är det självklart vad dessa akronymer står för och vad de innebär, men hos allmänheten kan det orsaka missförstånd och förvirring. Därför är det beklagligt att en legitimerad dietist i upprepade artiklar gav läsare en vinklad bild av FODMAP-låg kostbehandling samtidigt som hon gjorde reklam för sin bok och sina e-tjänster. Det kan skada förtroendet hos andra inom samma yrkesgrupp. Dagspress var tydlig med att personer inte bör testa FODMAP-låg kost på egen hand, trots det skrev de ändå om specifika livsmedel med högt innehåll av FODMAP, troligen med syftet av att vara informativt men det var snarare kontraproduktivt. Vi tror givetvis inte att det fanns ett uppsåt hos tidningarna att få IBS att framstå som en kvinnosjukdom och vi tror inte heller att deras avsikt var att ge bilden av att en FODMAP-låg kost skulle vara en långsiktig diet. Textskaparna bakom artiklarna följde bara den diskurs som var rådande omedvetet eller medvetet. Då samhället är uppbyggt kring språk sitter tidningarna på stor makt kring människors uppfattningar och attityder. Tidningarnas sätt att skriva om fenomen kommer påverka dimension 3, vilket är en del i forandet och vidmakthållandet av normer och sociala strukturer.

Slutsatser och implikationer

Detta arbete problematiserar en del av den rådande diskursen i samhällsuppfattningen av IBS. Med denna uppsats vill vi ta ett steg mot attitydförändring och uppmärksamma konsekvenserna orsakat av en missvisande framställning av sjukdomen men också understryka vikten av att fortsätta kritiskt granska kost- och hälsoråd i media. Vi har synliggjort flera bidragande orsaker som vidmakthåller ojämlikhet och det är viktigt att vi fortsätter diskutera och kritisera hälsa i dags- och kvällspress. Vi som blivande hälsopromotörer är en av flera viktiga aktörer som arbetar för att stärka folkhälsan i samhället. Centralt i yrkesprofessionen är att minska hälsoklyftorna och gynna hälsosamma levnadsvanor. En IBS-diagnos kan ofrivilligt medföra både kulinariska och sociala begränsningar som kan leda till negativa konsekvenser för hälsan. I vår framtida yrkesroll inom kostvetenskap är det troligt att vi kommer i kontakt med många som har en IBS-diagnos. Denna studie väcker många nya frågor därför hade det för framtida forskning hade det varit av intresse att dels undersöka hur läsare uppfattar framställningen av IBS. Men också undersöka om personer utan diagnosen är benägna att ta till sig utav kostråden kring FODMAP-låg kost då kvällstidningen anspelar mer på utseende än själva sjukdomen.

Det är viktigt att ha en medvetenhet kring kvällspressens framställning av IBS som ett hinder för skönhet snarare än en smärtsam sjukdom som orsakar lidande och nedsatt livskvalitet. Den kvinnliga framställningen blev att det är en livsstilsrelaterad sjukdom, men hos män, representerad av Calle, var det en kronisk smärtsam åkomma orsakat av en maginfektion. Det var en uppenbart snedvriden bild av framställningen av IBS och konsekvenser av detta blir att allvarlighetsgraden förminskades för kvinnor. Varken dags- eller kvällstidningarna har skrivit osanningar eller felaktigheter. Dock genom att använda sig av specifika formuleringar för att

framhäva vissa delar av sjukdomsbilden och förminska andra, gjorde tidskrifterna sig skyldiga till att använda retoriska grepp som förstärker IBS som en kvinnosjukdom i dimension 3, det vill säga den sociala praktiken.

Avslutningsvis önskar vi att se en fortsatt debatt kring hur tidningar skildrar IBS, så att kommande artiklar ger en rättvis framställning emot kvinnor men även välkomna ett manligt perspektiv efter att uppmärksamheten kring Calle har klingat av.

Referenser

- Abrahamsson, L., Andersson, A., & Nilsson G. (2013). *Näringslära för högskolan. Från grundläggande till avancerad nutrition*. Stockholm: Liber AB.
- Aftonbladet. (2016). *Om Aftonbladet*. Hämtad: 2019-04-03 från <https://www.aftonbladet.se/a/LOIQ4/om-aftonbladet>
- Belly Balance. (2019). *Vad är IBS?*. Hämtad 2019-04-01 från <https://www.bellybalance.se/ibsfri/>
- Berg, C., & Magnusson, M. (2009, 12 nov). Media ger skev bild av mat och hälsa. *Göteborgs Posten*. Tillgänglig: <http://www.gp.se/nyheter/debatt/1.247618-media-ger-skev-bild-avmat-och-halsa>
- Björkman, I., Simrén, M., Ringström, G., & Jakobsson Ung, E. (2016). Patients' experiences of healthcare encounters in severe irritable bowel syndrome: An analysis based on narrative and feminist theory. *Journal of Clinical Nursing*, 25(19-20), 2967-2978. doi:10.1111/jocn.13400
- Boréus, K., & Bergström, G. (2018). *Textens mening och makt : Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (Fjärde [omarbetade och aktualiserade] upplagan ed.) Lund: Studentlitteratur
- Brashers, D. E., Goldsmith, D. J., & Hsieh, E. (2002). Information seeking and avoiding in health contexts. *Human Communication Research*, 28, 258–271. doi:10.1111/j.1468-2958.2002.tb00807.x
- Bryman, A., & Nilsson, B. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (2., [rev.] uppl. ed.). Malmö: Liber
- Börjesson, M., & Palmblad, E. (2007). *Diskursanalys i praktiken* (1. uppl. ed.).
- Canavan, C, West, J, & Card. (2014). The epidemiology of irritable bowel syndrome. *Clinical Epidemiology*, 6, 71. doi: 10.2147/CLERS40245
- Chey, W., Kurlander, J., & Eswaran, S. (2015). Irritable Bowel Syndrome: A Clinical Review. *JAMA*, 313(9), 949-958. doi:10.1001/jama.2015.0954
- Conradie, M. (2012). Constructing femininity: A critical discourse analysis of Cosmo. *Southern African Linguistics and Applied Language Studies*, 29(4), 401-417. doi:10.2989/16073614.2011.651940
- Dagens Nyheter. (2019). *Om oss*. Hämtad 2019-04-03 från <https://www.dn.se/kontakt/>
- Dhaliwal, S., & Hunt, R. (2004). Doctor–patient interaction for irritable bowel syndrome in primary care: A systematic perspective. *European Journal of Gastroenterology & Hepatology*, 16(11), 1161-1166. doi:http://dx.doi.org/10.1097/00042737-200411000-00013

- Drossman, D. (2016). Functional Gastrointestinal Disorders: History, Pathophysiology, Clinical Features, and Rome IV. *Gastroenterology*, 150(6), 1262-1279.e2. doi:10.1053/j.gastro.2016.02.032
- Dutta-Bergman, M. (2004). Primary Sources of Health Information: Comparisons in the Domain of Health Attitudes, Health Cognitions, and Health Behaviors. *Health Communication*, 16(3), 273-288. doi: 10.1207/S15327027HC1603_1
- Expressen. (2017). *Välkommen till Expressen*. Hämtad 2019-04-03 från <https://www.expressen.se/om-expressen/valkommen-till-expressen/>
- Farup, P., Sperber, A., & Simrén, M. (2012). Irritable Bowel Syndrome. *Gastroenterology Research and Practice*, 2012(2012), 19-20. doi:10.1155/2012/612479
- Hasselrot, A. (2005) *Vilket värde har ordet?* Hämtad 2019-05-10 från <https://web.archive.org/web/20050211123312/http://regeringen.se/content/1/c6/03/00/68/8721e9e1.pdf>
- Hodkinson, P. (2017). *Media, culture and society : An introduction*. (andra upplagan). Los Angeles: SAGE Publications Ltd
- Jarlbro, G. (2010). *Hälsokommunikation: En introduktion*. Lund: Studentlitteratur AB
- Kasvi, L. (2013, 21 jan). Läsare: Varför skriver ni så mycket om hälsa på löpsedlar och förstasidor? *Expressen*. Tillgänglig: <https://www.expressen.se/blogg/kvalitetsbloggen/2013/01/lasare-varfor-skriver-ni-sa-mycket-om-halsa-pa-lopsedlar-och-forstasidor/>
- Khan, S., & Chang, L. (2010). Diagnosis and management of IBS. *Nat. Rev. Gastroenterol. Hepatol*, 7, 565-581. doi:10.1038/nrgastro.2010.137
- Kjeldsen, J., & Torhell, S. (2008). *Retorik idag : Introduktion till modern retorikteori* (1. uppl. ed.). Lund: Studentlitteratur AB
- Läkartidningen. (2018). *IBS - Irritabel tarm*. Hämtad 2019-03-28 från <http://www.lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Medicinens-ABC/2018/03/IBS--irritabel-tarm/>
- Nord, L., & Strömbäck, J. (2012). Demokrati, medier och journalistik. I Nord, L. & Strömbäck, J. (red) *Medierna och demokratin*. 2. uppl., Lund: Studentlitteratur, s 9-45
- Nordicom (2018). *Top ten daily newspapers by number of readers 2017, trends 2000-2017*. Göteborg: Nordicom
- Nordicom-Sveriges Mediebarometer. (2018). *Mediebarometer 2018*. Göteborg: Nordicom
- Monash University (UÅ). *The Low FODMAP Diet as treatment for IBS*. Hämtad 2019-04-15, från <https://www.monashfodmap.com/about-fodmap-and-ibs/>

Olsson, Anders R. (2006). *Lögn, förbannad lögn och journalistik: varför journalistik på kommersiella villkor är demokratiskt otjänlig*. Stockholm: Natur och kultur

Pellmer Wramner, K., Wramner, B., & Wramner, H. (2017). *Grundläggande folkhälsovetenskap* (Fjärde upplagan ed.). Stockholm: Liber.

Roitman, M. [Romanska och klassiska institutionen] (2019, 26 mars). *Att skriva uppsats inom diskursanalys*. [videofil]. Hämtad 2019-04-12 från <https://www.youtube.com/watch?v=AwDySLfVz4U>

Rostila, M., & Toivanen, S. (2012). *Den orättvisa hälsan : Om socioekonomiska skillnader i hälsa och livslängd* (1. utg. ed.).

Sandberg, H. (2005). "Medier Som Arena För Hälsokommunikation." *Nordicom Information* 27.(2) 27-36.

Simrén, M. (2011a). *IBS - vad vet vi idag? del 1, Introduktion, förekomst, orsaker och symptom* (Ny utg.] ed., Patientinformation). Solna: Abbott Scandinavia.

Simrén, M. (2011b). *IBS - vad vet vi idag? del 2, Diagnostik, omhändertagande, behandling och kost* (Ny utg.] ed., Patientinformation). Solna: Abbott Scandinavia.

Störsrud. S. (2019, mars) IBS och FODMAP - en kritisk granskning. *Dietistaktuellt*, mars, 28-30.

Svenska Dagbladet. (u.å). *Om SvD*. Hämtad 2019-04-03 från <https://kundservice.svd.se/omsvd/>

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningsed*. vetenskapsrådet: Stockholm

Wang, J. (2014). Criticising images: Critical discourse analysis of visual semiosis in picture news. *Critical Arts*, 28(2), 264-286. doi:10.1080/02560046.2014.906344

Westesson, K. (2019, feb) "Charlataner gör pengar på kostråd – oerhört allvarligt". *Svenska Dagbladet*. Tillgänglig: <https://www.svd.se/charlataner-gor-pengar-pa-kostrad--oerhort-allvarligt>

Winther Jørgensen., M & Phillips., L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur